רבי יהודה אומר כותח וכל מיני כותח. אור"י בשם ר"ת דר"י אמי כב"ה ואסר בכותח משום דשם בעליו ויודעים שהוא כותח של פלוני ויסברו שמכרו בפסח ע"י נכרי אי נמי יסברו שנפסח מכרו ישראל לנכרי ולכן אוסר ר' יהודה למכור כותח לנכרי ואע"פ שלא נמכר בפסח דמפרש בריש אלו עוברין (לקמן מב.) דמותר להשהות כותח בפסח[א]:

חרבו קודם זמנו מותר בהנאה אף לאחר זמנו. וכגון שנפסל מלאכול לכלב דבעינן אחר לא הוי שרי דומיא דפת שעיפשה בפ"ק (דף טו:) **עבר** זמנו אסור בהנאה **פשיטא.** לש"י ל"ג פשיטא דהא רבי יוסי הגלילי פליג ושרי ממן בהנאה כל שבעה ואין לפרש פשיטא דאסור בהנאה מדיוקא דרישא [ב]דלדך התנא בכמה מקומות לכפול את דבריו ועוד דלא משני שפיר [ג]וגלאה דפריך פשיטא משום דתנא בפ"ק (דף יא:) דשורפין ממן[ד] אלמא אסור בהנאה דלר' יוסי הגלילי א"ל לשורפו אלא יריילנו לפני כלבו או ימכרנו לנכרי[ה]:

בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה. משום דלר' יהודה דאמר ממן בשריפה אפרו מותר דתניא בפ' בתרא דתמורה (ד' לד.)[ט] כל הנשרפין אפרן מותר וקס"ד בהדי דקשריף ליה ליתהני מיניה[ו] אבל לרבנן דאין מלומו בשריפה[ז] והוי[ח] מן הנקברים דאמרינן בפרק בתרא דתמורה אפרן אסור ופשיטא לדידהו דבהדי דקשריף ליה אסור ליהנות ממנו[ט]:

כל מקום שנאמר **לא יאכל.** וא"ת יהא נהנה מממן בפסח בברכת דהא כתיב כי אוכל חמץ ונכרתה[י] וכי תימא אין הכי נמי א"כ לקמן (דף כג:) דבעי מאי איכא בין חזקיה לר' אבהו לימא דאיכא ביניייהו הא ואור"י דלא יאכל ולא תאכל יליפינן מלא תאכלו אבל כי כל אוכל לא יליפינן מלא תאכלו:

ליכתוב רחמנא תתנה ואכלה ומכור. משמע דאי הוי כתב הכי לא הוה דרשינן אלא כר"מ וכן באיזהו נשך (ב"מ פא.) גבי נשך ותרבית והא דאמרי' בקדושין (ד' נג:) ורבנן אי ס"ד כרבי יוסי הגלילי ליכתוב רחמנא מאני שיבה תקום והדלת תקום והדלת פני זקן[יא] הייינו משום דלשון והדלת לא שייך אמאני[יב] ולשון פני לא שייך אתקום[יג] והיך קראי דאין להן הכרעה אאת חרוב מחר משוקדים וקס (יומא ד' נב.) אין עניין לכאן דהתם מני קאי אדלעיל או אלתחת[יד] אבל הכא תרוייהו לא מני קיימי אגר לחודיה או אנכרי לחודיה[טו] ובפ"ב דזבחים (ד' כד.) פליגי תנאי גבי ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן איכא דמוקי אצבעו אלקיחה ולא אתנתה משום דפסטיה דקרא קאי אלקיחה דלפניו ואיכא דמוקי לה אתנתה דלאחריו ולא אלקיחה משום דמסכתא בדוכתא אחריינא וולקחת מדם הפר ונתת על קרנות המזבח באצבעך דקאי אצבע אתנתה ואיכא דמוקי לה אתרוייהו משום דמשמע ליה אלקיחה כפשטא דקרא ואתנתה נמי כדמוכחא בקרא אחריינא[טז]:

בשלמא לרבי מאיר. מיתה לר"מ נמי יקשה דהא אילטריך לאקדומי נתינה דגר[יז] ותי' ר"י דולמ"ל מי לא הוה כתב קרא כל עיקר הוה ידעינן מסברא לאקדומי אבל השתא דכתב נתינה תתנה ואכלה ומכור[יח] אי לא הוה כתב אי ס"א דאתא למידרש שאין צריך להקדיש[יט] ולריך לכתב נמי גר ונכרי דאי לא הוה כתב אלא גר הוה אמינא דאתא למעוטי נתינה דנכרי ואי הוה כתיב נכרי לחודיה הוה אמינא דאתא למעוטי מכירה דגר[כ]:

אותו

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור לשלשים יום קודם לפסח: ומותר בהנאה: פשיטא לא צריכא שהרכו קודם זמנו וקמ"ל כדרבא[א] דאמר רבא[ב] חרכו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו: עבר זמנו אסור בהנאתו: פשיטא[ג] לא צריכא לשעות דרבנן[ד] דאמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף א"ר יוחנן[ה] המקדש משש שעות ולמעלה אפילו בחיטי קורדניתא אין חוששין לקדושין: ולא יסיק בו תנור וכירים: פשיטא לא צריכא[ו] לר' יהודה דאמר אין ביעור חמץ אלא שריפה סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר ר' יהודה מצותו בשריפה בהדי דקא שריף ליה[ז] ליתהני מיניה קמ"ל: אמר חזקיה[ח] מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר[ט] לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר כבילה טעמא דכתב רחמנא לא יאכל חמץ הא לא כתב לא יאכל הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע ופליגא דר' אבהו[י] דא"ר אבהו[יא] כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה[יב] (משמע) עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה[יג] דתניא[יד] לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי וגו' אין לי אלא לגר בנתינה ולנכרי במכירה לגר במכירה מנין ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור לנכרי בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצאת אומר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה דברי ר' מאיר[טו] ר' יהודה אומר[טז] דברים ככתבן לגר בנתינה ולנכרי במכירה מאי טעמא דרבי יהודה אי סלקא דעתך דאמר ר' מאיר ליכתוב רחמנא לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ומכור או למה לי שמע מינה לדברים ככתבן ור' מאיר[יז] או להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי ורבי יהודה הא לא[יח] צריך קרא כיון דגר אתה מצווה להחיותו ונכרי אי אתה מצווה להחיותו לא צריך קרא סברא הוא בשלמא לר' מאיר דאמר אחד גר ואחד נכרי בין במכירה בין בנתינה מדאיצטריך קרא למישרא נבילה בהנאה הא כל איסורין שבתורה אסורין בין באכילה בין בהנאה אלא לרבי יהודה דאמר לדברים ככתבן הוא דאתא הא כל איסורים שבתורה מנא ליה דאסורין בהנאה נפקא ליה[ג] מלכלב תשליכון אותו אותו

ר' יהודה אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור לשלשים יום קודם לפסח. ולהלכתא כסתמא דמתני', ואם חרכו לפני זמנו, מותר בהנאתו אפילו לאחר זמן איסורו. עבר זמנו אסור בהנאתו. אוקימנא בזמן איסורו משש שעות ולמעלה. תנן סתמא כרב המקדש משש שעות ולמעלה בחטים שניתן בהם מים אפילו בחיטי קורדניתא שהן חזקות ולא מחמצי הייא. אין חוששין לקדושין. אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר אכילה. ומתוך דבריו שמענו דכל איסורין דלא כתיב בהו לא יאכל מותרים בהנאה. ופליגא דר' אבהו, דאמר כל היכא דכתיב לא יאכל לא תאכל לא תאכלו, אסור בין באכילה בין בהנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. וחלקו במקרא הזה, ר' מאיר אומר אחד גר ואחד גוי בין במכירה בין בנתינה, ר' יהודה אומר דברים ככתבן, כלומר כדכתיב קרא לגר במתנה ולגוי במכירה. ואמרינן בשלמא לר' מאיר דאמר הגוי והגר דינם אחד הוא התורה התירה לך, אמרינן מדאצטריך קרא למישרא נבלה בהנאה, מכלל דשאר איסורין שבתורה אסורין אפילו בהנאה, אלא לר' יהודה דאמר דברים ככתבן, כלומר לא איצטריך קרא אלא למיסר מתנה דגוי ומכירה דגר ולגופיה הוא דאתא, שאר איסורין שבתורה מנא ליה דאסירי בהנאה. ואמרינן מהאי קרא נפקא ליה. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

ג א מיי' פ"ג מהל' ממרים הלכה י"ח סמג שם טוש"ע או"ח סי' תמה ס"ג ושו"ע תמג סעיף ט:
ד ב מיי' פ"א מה' שה הל' ט סמג שם טוש"ע או"ח סי' תמג סעיף ח:
ג ומיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הל' ח טוש"ע יו"ד סי' כח סעי' כא):
ה ד מיי' פ"ג מהל' ממרים הלכה ב:
ו ה מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' יז סמג לאוין קנט:
ז ו מיי' פ"י מהל' ע"ז הלכה ד ופ"ג מהל' זכיה ומתנה הל' יח):

מוסף תוספות

א. דהכא אין הטעם שלא יאמרו שהוא משהה כותח שלו בביתו של נכרי בפסח אלא כדפי' וכשיימכור אותו הנכרי בפסח יאמרו ישראל מוכרו על ידו א"נ יסברו שבפסח עצמו מכרו הישראל לנכרי. תוס' שאנץ.
ב. דקתני כל שנה שמותר לאכול מותר בהנאה הא שעה שאסור לאכול אסור בהנאה. שם. ג. דהא שמעינן נמי מרישא. שם.
ד. בתחלת ששי. שם.
ה. וא"כ כל פרקין דלעיל לא אתיא כר' יוסי הגלילי אף נמי האי פירקין. תוס' ר"פ. ו. [ד]הוה ליה כאפר. מי' רבינו דוד. ז. אלא מפזר וזורה לרוח או מטיל לים. תוס' שאנץ. ח. כמו. שם.
ט. דאם אפרן אסור כ"ש להסיק שהוא אסור, ואוקימנא דאפילו לר"י אסור דאע"ג דאפרן מותר, קודם הגיע לאפר אסור דיש שבח עצים בפת. מהר"ם מלאוה. י. וכל איסור אכילה יש אסור הנאה במשמע. שם.
יא. והשתא מאי קשיא להו והא בשמעתין משמע וכו' דהוי כאילו כתיב פעמיים דנדרוש לפניו ולאחריו. תוס' שאנץ.
יב. דבכי הידור שייך למיכתב פני כדכתיב פני זקנים לא נהדרו. שם.
יג. אלא מפני כדכתיב לא אוכל לקום מפניך. שם. ומוכחא מילתא דכל חד לגופיה. מהר"ם מלאוה.
יד. [ו]לשון המקרא מיושב, הלכך אין לנו לומר דקאי אתרוייהו. תוס' הלש"ם. טו. ואין לומר דקאי כל חד וחד אדסמיך ליה דא"כ הו"ל למיכתב לגר תתננה ואכלה ולנכרי ואכלה לגר או מכור לנכרי ומדכתיב נתינה ומכירה באמצע מכלל דקאי אתרוייהו. שם. טז. וא"כ כל איסורין שבתורה שאסורין בהנאה מנליה. תוס' כ"פ. יז. ללמד בעלמא איסור הנאה. תוס' מולין קיד: יח. [אבל] עיקר קרא להיתר הנאה קא אתי. תוס' הרא"ש. יט. כיון שהוא מצוה להחייותו. תוס' שאנץ.

רבינו חננאל

ר' יהודה בן בתירא אומר כותח וכל מיני כותח אסור למכור שלשים יום קודם לפסח. ולהלכתא כסתמא דמתני'. ואם חרכו לפני זמנו, מותר בהנאתו אפילו לאחר זמן איסורו. עבר זמנו אסור בהנאתו. אוקימנא בזמן איסורו משש שעות ולמעלה. תנן סתמא כרב המקדש משש שעות ולמעלה בחטים שניתן בהם מים אפילו בחיטי קורדניתא שהן חזקות ולא מחמצי הייא. אין חוששין לקדושין. אמר חזקיה מנין לחמץ בפסח שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמץ לא יהא בו היתר כבילה. ומתוך דבריו שמענו דכל איסורין דלא כתיב בהו לא יאכל מותרים בהנאה. דאמר כל היכא דכתיב לא יאכל לא תאכל לא תאכלו, אסור בין באכילה בין בהנאה, עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט בנבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. וחלקו במקרא הזה, ר' מאיר אומר אחד גר ואחד גוי בין במכירה בין בנתינה, ר' יהודה אומר דברים ככתבן, כלומר כדכתיב קרא לגר במתנה ולגוי במכירה. ואמרינן בשלמא לר' מאיר דאמר הגוי והגר דינם אחד הוא התורה התירה לך, אמרינן מדאצטריך קרא למישרא נבלה בהנאה, מכלל דשאר איסורין שבתורה אסורין אפילו בהנאה, אלא לר' יהודה דאמר דברים ככתבן, כלומר לא איצטריך קרא אלא למיסר מתנה דגוי ומכירה דגר ולגופיה הוא דאתא, שאר איסורין שבתורה מנא ליה דאסירי בהנאה. ואמרינן מהאי קרא נפקא ליה. ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו.

ד) לעיל ז:, ה) קידושין ו: [ע"ש] ד"ק מגמ. [ע"ש] מולין קיד: [ע"ש], ו) [ע"ל] במשמע וכן פיסא בב"ק מגמ.], ז) ע"ז כ. ח) שם [לקמן כג:], ו) [ועי' בתוס' שבועות כב: ד"ה אינשא אימא], ו) [לקמן מ] ולקמן מ:], ט) [וע"ע תוס' יומא לא: נב: ד"מ פא. ע"ז כ. מולין קיד:].

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְיָ אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:
שמות יג ג
2. לא תֹאכְלוּ כָל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בְּחֲלֵב אִמּוֹ:
דברים יד כא
3. וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיֻן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ:
שמות כב ל

הגהות הב"ח

(א) גמ' כדרבה דאמר רבה מרכו קודם זמנו: (ב) שם לא לריכא אלא לר' יהודה: (ג) רש"י ד"ה ח"ג עבר זמנו וכו' דלרבנן ולא גרסינן כ"ל:

גליון הש"ס

גמ' ליתהני מיניה קמ"ל. עי' לעיל דף ה' ע"א תד"ה ואומר: **הוא"** עבר זמנו וכו' דלרבנן ולא גרסינן כ"ל:

מוסף רש"י

כותח. ותנין בו ממן כדלמרינן בחלו עובדין ואינו עשוי לתכול יחד אלא לעבוד בו ואינו כלה עד זמן מרובה (שבת יט.). שלשים יום. משמתמילין לדרוש בהלכות הפסח אלה מזהרת פסח עליו (שם). המקדש משש שעות ולמעלה. מתחלת שם לאיסורא דרבנן הוא (לעיל ז.). הסקינהו ממנו (שם). עד שיפרט לך הכתוב. שהוא מותר בהנאה, בדרך שפרט לך בנבלה. שאע"פ שלא כתב לך אלא לא תאכל, הוצרך לפרט בה היתר הנאה, הא כל מקום שלא פירט לך בה היתר הנאה הוי בכתיב אלא לאכילה בלבד (חולין קיד: וכע"ז מולין קיד: וב"ק מא.). לגר אשר בשעריך. גר תושב שקבל עליו שבע מצות שנצטוו בני נח, ונכלה מותרת לו ואתה מצווה להחיותו דכתיב גבר תושב (ויקרא כה) וחי עמך (ע"ז כ.). ת"ל לגר אשר בשעריך תתננה או מכור. וקאי אגר דלעיל מגיה לגר תתננה ואכלה או מכור (שם). ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי. דלרום לתרוייהו אנכרי, דאי לגרמיה כתבינן אמי, דלעובד כוכבים אסור לתתנה, הכי אינשי ליה למיכתב תתננה ואכלה לגר אשר בשעריך או מכור לנכרי, דלא אי לאתוקומי קרייה דתתינה אנכרי (שם) מדכתיב מכירה ונתינה בתמלע, שמע מינה אחד מכירה ואחד נתינה קיימי בין לגר ובין לעובד כוכבים, דאי דוקא כתיב הוה ליה למיכתב הכי תתננה לגר ותמכרנה לעובד כוכבים (חולין קיד:). לגר בנתינה ולנכרי במכירה. אבל נתנם אסור ליתן לו שום מתנה (ע"ז כ.). להקדים נתינה דגר למכירה דנכרי. אם יש גר בשעריך לא ימכרנה לעובד כוכבים, ולהכי אתא לו למשמע הכי לגר אשר בשעריך תתננה, והוא עיקר מצוה, או אם אין גר מוכרה לעובד כוכבים (שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אותו אתה משליך. פ"ה דבלאו אותו לא מצי למידרס מגופיה דקא דאיצטריך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה והכ"י דאורליינ"ש מפרש דאיצטריך למישרי עובר שהוציא את ידו משום דמקרא דבשר בשדה טרפה[א] דרש נמי קדשים שיצאו חוץ לממחיצתם ברים בהמה המקשה (חולין מח:) והוה אסרינן יד העובר בהנאה מדאיתקש לקדשים דאסור בהנאה כדאמר ר' כל שנקודש פסול בא"ש תשרף ולכך איצטריך אותו לכל איסורים.

חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. פ"ה איסור הנאה ולא משמע פשט ההלכה כן אלא לגמרי קאמר לאו דאורייתא וכן בסוף שמעתא גבי הא דאמר איכא ביייהו חולין שנשחטו בעזרה מי אפשר לפרש בענין אחר [ב] ובפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (מיר כט: ושם) פריך למ"ד כדי לחנכו במצות הא קמייתי חולין לעזרה ומשני קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ולא לענין איסור אכילה הוו דאורייתא אכתי מיקשי ליה היאך הקרבן נאכל דמשמע התם שנאכל וקשה לרשב"א דבת"כ בפ' לו גבי מותר דרש רבי יהודה לא יאכל כי קודש הוא יכול תעלה העוף הבא על הספק ומשם תלוי וחולין שנשחטו בעזרה ישרפו ת"ל הוא מדאיצטריך למעוטי שאינם בשריפה מכלל דאסירי בהנאה מדאורייתא: **ורבי שמעון נמי מיסר אסר בהנאה.** משמע דהכיא דהשולח ירך לנכרי אתיא כר' יהודה. הק' ריב"א דהא רבי יהודה אית ליה בפ"ק דמס' ע"ז (דף כ. ושם) דאסור ליתן להם מתנת חנם וי"ל דהא אמר התם[ג] אם היה שכיר מותר מפני שהוא כמוכרו לו הקשה הר"י דאורליינ"ש היכי מצי אתי כר' יהודה ורבי יהודה אית ליה בפ' גיד הנשה (חולין ק:) דגיד הנשה אסור לבני נח וקעבר משום לפני עור לא תתן וגו' ואומר ר"י דלא קשה מידי דלא קאסר אלא לבני יעקב דוקא דקודם מתן תורה איקרו בני נח דהא לא נישמת בסיני [ד] וא"ת מיקשי לחזקיה מרבי שמעון דסבירא ליה דלא תאכלו איסור הנאה משמע מדאסר גיד הנשה [ה] וי"ל כיון דסבר אין בגידין בנ"ע סברא הוא דבי אסור בהנאה נמי אסור דלא שייכא ביה אכילה [ו] א"נ חזקיה לא סבר כרבי שמעון אלא כרבי יהודה דלכאורה נמי לא אתיא חזקיה כרבי מאיר דלרבי מאיר פשיטא דלא מצי אתי ככ"ע: [ז] לימא כתנאי היינו לרבי אבהו דחזקיה לא מצי אתי ככ"ע: **והרי דם דרחמנא אמר.** משמע דדם לא הוי בכלל בהמה מדלא משני כשהותרה בהמה דמה נמי הותרה [ח] וקשה לר"ת דאמר בהמוליפ"ש יין (שבת עז. ושם) דם נבילה ב"ה מטמא ואקמר התם ר' יוסי [ט] (כרבי) יהודה דלא מטמא ב"ה אלא כשיש רציעת דם הוא"ל ויכול לקרוא ולעמוד על כזית אלמא משיב ליה כבשר ומי"י ר"ש דהתם לאו משום דחשיב ליה כבשר אלא יש שום פסוק דדרשינן מיניה דדם נבילו טמא ומסברא משערינן ברציעי' כדאמר התם[ז] אבל בלא ריבוי לא חשבינן דם כבשר ובמעולה (דף י. ושם) נמי מפיק דם הארץ מוחה לכם הטמא ומשכר גופיה לא ידעינן ליה[ט]:

מועלין בהן. מדרבנן ולא מדאורייתא דבסוף הוציאו לו (יומא עט: ושם) אמר אין לך דבר שנעשה מצותו ומועלים בו ואו"י דבמעילה בפרק ולד חטאת (דף יא.) ת"ל מועלים בדמים דברי רבי מאיר ורבי שמעון וחכמים אומרים אין מועלין ופלוגתתם אחר שיצא לגחל קדרון דקודש זריקה קתני ר"ש התם דאין מועלין בו[ז] והיה שם בספרים מאי טעמא דמ"ד אין מועלין[ח] ול"ג דמ"ד אין מועלין בו מן התורה אלא ר"ג מאי טעמא אין מועלין ואמתני' קאי דקתני דמשמע קרא בדם חולין דשרי בהנאה אכילה ולא תאכל דילמא היינו אכילה ולא הנאה הוא הדין לדם קדשים ואף על גב דאיכא תרי לאוי חד לדם חולין וחד לקדשים מ"מ גילוי מילתא בעלמא הוא דכולהו לאוי דדם הוי איסור אכילה דוקא[ט]: **ואימא במים הניסכים על גבי המזבח.** לא פריך למילף שיהא דם אסור בהנאה דממילא ידעינן מלא תאכל אלא כלומר מהכא לא מצי למילף דשרי בהנאה[ט]: ואכר

[א] קדושין נח., ב) [לקמן כב: קדושין נח. מיר כט. ב"ק עב.], ג) חולין נב:, ד) [לקמן כג:], ה) חולין ק:, ו) ע"ז מד. יומא מז:, ז) בכת"י וד"י ליתא שכר, ח) [קדושין נז:], ט) [דברים יד:], י) [לקמן כד.], כ) גי' רש"ש בפרק וע"ש, ל) [בתוספתא ספ"ינ], מ) סס, נ) [נ"ל בר'], ס) [וע"ש בתו' ממחות קד ד"ה סותלין], ע) [וע"ש תוס' חולין נב. ד"ה דם],

תורה אור השלם

1. עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:
בראשית לב לג

2. עַל כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם לֹא יֹאכַל דָּם:
ויקרא יז יב

3. לֹא תֹאכְלֻנוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֻנוּ כַּמָּיִם:
דברים יב כד

4. אֲשֶׁר חֵלֶב זְבָחֵימוֹ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יָקוּמוּ וְיַעְזְרֻכֶם יְהִי עֲלֵיכֶם סִתְרָה:
דברים לב לח

מוסף רש"י

ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה. והכי משמעמי חולין מיירי, דאילו אלו קרא מיירי בנבר חוצה חוץ למחיצתו, כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו יגיעין לה מהאי קרא לאסורא, ובסר בשדה כגון שיצא בשר חוץ למחיצתו בגנאי בשדה שאין לו מחיצה, הרי הוא כטרפה ולא תאכלנו, ומיעט בפרטיה לכלב דשליכון אותו למעוטי חולין שנשחטו בעזרה, ודרש הכי אותו הוא דנאסר ביציאת ממחיצה בהנאה, ולא חולין שנשחטו בעזרה דאסרתן ע"י נגיעת מחיצה, דאסורין אף בהנאה (קדושין נח.). **שולח אדם ירך לנכרי.** ואין חוששין שמא יחזור וימכרנה לישראל ויאכלנה בגידה, דכיון דשלמה היא מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נחטט היאנה, והעלתה מכין שלא טעל וטולו (חולין צג). **אלו ראלו.** דמיס המיוסים ודמיס הפעמיים שמיירינן נשפכין על יסוד מזבח החיצון והן יורדין מן היסוד לגיפה (ע"ז מד. וכעי"ז יומא נח:). **מתערבין באמה.** סיגון שבעזרה היוצא לגחל קדרון (יומא שם). **לגגיין.** בעלי גגות (שם) לפל גגותיהן (ע"ז שם). **ומועלין בו.** יש בהן איסור ליהנות בלא דמיס (יומא שם) לאו קרבן מעילה קאמר, דאין מעילה בדם קדשים, כדאמריגן בפרק הזיאיתו לו, אלא אסור ליהנות מהן אלא בדמיס (ע"ז שם).

מוסף תוספות

א. דרשינן לאסור כל דבר שיצא חוץ למחיצתו וכגון הוציא העובר את ידו לחוץ ו... **תוס' הרא"ש.** ב. אבל שאר אומות לא. **תוס' הרא"ש.** ג. דכתיב ביה לא תאכלו. **תוס' שאנץ.** ד. שדוחק לומר סבר לה כר' יהודה. **סס.** ה. כדמשני לעיל גבי גיד. **תוס' הרא"ש.** ו. דואיל ויכול לקרוש. **סס.** ז. א"כ קשה דר"ש אדר"ש. **סס.** ח. אמר עולא אמר קרא ואני נתתיו לכם שלכם הוא. **סס.** ט. דמצי למימר דמים דקרא לאו במים המותרים מיירי. **תוס' שאנץ.**

[ח] א מיי' פ"ג מהלכות שחיטה הלכה כז:
ח ב מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' יד סמג לאוין קנו טוש"ע יו"ד סי' סה סק סעיף יא:
ט ג מיי' פט"ו שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:
י ד מיי' פ"ד שם הלכה יח ופ"ח הלכה ה:
יא ה מיי' פ"ח שם הל' (טו) (יד) טוש"ע שם ס":
יב ו מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה יא:

גליון הש"ס

גמ' וה"מ אותו אתה משליך לכלב. תמוה לי דלמא מה דאמר' ר"מ דאחד גר ואחד נכרי בין במכירה ובין בנתינה הייני לפי האמת דכתיב אותו דאי אתה משליך לכלב כל איסורין שבתורה' ממעלה' דגבי דאמר' ר"מ שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני (מיר כט) ושם) פריך למ"ד כדי לחנכו במצות הא קמייתי חולין לעזרה ומשני קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ולא לענין איסור אכילה הוו דאורייתא אכתי מיקשי ליה היאך הקרבן נאכל דמשמע התם שנאכל וקשה לרשב"א דבת"כ בפ' לו גבי מותר דרש רבי יהודה לא יאכל כי קודש הוא יכול תעלה העוף הבא על הספק ומשם תלוי וחולין שנשחטו בעזרה ישרפו ת"ל הוא מדאיצטריך למעוטי שאינם בשריפה מכלל דאסירי בהנאה מדאורייתא: **ורבי שמעון נמי מיסר אסר בהנאה.** משמע דהכיא דהשולח ירך לנכרי אתיא כר' יהודה. הק' ריב"א דהא רבי יהודה אית ליה בפ"ק דמס' ע"ז (דף כ. ושם) דאסור ליתן להם מתנת חנם וי"ל דהא אמר התם[ג] אם היה שכיר מותר מפני שהוא כמוכרו לו הקשה הר"י דאורליינ"ש היכי מצי אתי כר' יהודה אית ליה בפ' גיד הנשה (דף כ. ושם) דאסור ליתן להם מתנת חנם וי"ל דהא אמר התם[ג] אם היה שכיר מותר מפני שהוא כמוכרו לו הקשה הר"י דאורליינ"ש היכי מצי אתי כר' יהודה ורבי יהודה אית ליה בפ' גיד הנשה (חולין ק:) דגיד הנשה אסור לבני נח וקעבר משום לפני עור לא תתן וגו' ואומר ר"י דלא קשה מידי דלא קאסר אלא לבני יעקב דוקא דקודם מתן תורה איקרו בני נח דהא לא נישמת בסיני [ב] וא"ת מיקשי לחזקיה מרבי שמעון דסבירא ליה דלא תאכלו איסור הנאה משמע מדאסר גיד הנשה [ג] וי"ל כיון דסבר אין בגידין בנ"ע סברא הוא דבי אסור בהנאה נמי אסור דלא שייכא ביה אכילה [ד] א"נ חזקיה לא סבר כרבי שמעון אלא כרבי יהודה דלכאורה נמי לא אתיא חזקיה כרבי מאיר דלרבי מאיר פשיטא דלא מצי אתי ככ"ע: [ה] לימא כתנאי היינו לרבי אבהו דחזקיה לא מצי אתי ככ"ע: **והרי דם דרחמנא אמר.** משמע דדם לא הוי בכלל בהמה מדלא משני כשהותרה בהמה דמה נמי הותרה [ו] וקשה לר"ת דאמר בהמוליפ"ש יין (שבת עז. ושם) דם נבילה ב"ה מטמא ואקמר התם ר' יוסי [ז] (כרבי) יהודה דלא מטמא ב"ה אלא כשיש רציעת דם הוא"ל ויכול לקרוא ולעמוד על כזית אלמא משיב ליה כבשר ומי"י ר"ש דהתם לאו משום דחשיב ליה כבשר אלא יש שום פסוק דדרשינן מיניה דדם נבילו טמא ומסברא משערינן ברציעי' כדאמר התם[ח] אבל בלא ריבוי לא חשבינן דם כבשר ובמעולה (דף י. ושם) נמי מפיק דם הארץ מוחה לכם הטמא ומשכר גופיה לא ידעינן ליה[ט]:

רבינו חננאל

דרייקינן אותו אתה משליך לכלב, פירוש זה מותר לך בהנאה, שהרי אתה משליכו לכלבך ואינך משליך שאר כל איסורין שבתורה, אלא אסורין לכלבך, ור' מאיר, אותו אתה משליך לכלב ומותר בהנאה ואינך משליך חולין שנשחטו בעזרה, וקרא בבילה למיסר כל איסורין בהנאה הוא דאתא, ור' יהודה איסור חולין שנשחטו בעזרה אינו מן התורה. ומותבינן לר' אבהו הרי גיד הנשה דכתיב ביה על כן לא יאכלו והוא מותר בהנאה, דתנן שולח אדם ירך שגיד הנשה בתוכה וכו'. ושנינן קסבר ר' אבהו כשהותרה הנבלה היא וחלבה וגידה הותרה, כי הנבלה כמות שהיא

בחלבה וגידה הותרה להמכר לנכרי ולהנתן לו בהמנה, כיוצא בו כל חלב וכל גידים שבעולם. ואקשי' אינו שהגידים הותרו בנבלה, והא תתנה דאכלה כתיב, לא הותר אלא מידי דהוא בר אכילה, וגידים לאו בני אכילה נינהו דלית בהו בנותן טעם. (איני והתנן ירך שנתבשל בה גיד הנשה וכו') ואמרינן מאן אית ליה האי סברא דאין בגידין בנותן טעם ר"ש, ר"ש הכי נמי דאוסר בהנאה, דתניא גיד הנשה מותר בהנאה דברי ר' יהודה ור' שמעון אוסר. והרי דם דכתיב לא תאכל דם ומותר בהנאה,

דתנן ונמכרין לגגיין לזבל ומועלין בהן. ודחינן שאני דם דאיתקש למים שנאמר על הארץ תשפכנו כמים כו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ואבר מן החי לבני נח. תימה כיון דבאבר מן המי של נכרי מיירי כדאמר בפ"ק דמסכת ע"ג (דף ו:-ט) ומקשינן לא יוציט ולא קתני לא יתן מ"כ היכי דייק דשרי בהנאה מי לאו לפני עור [א] וי"ל דכיון דבאבר היה אסור להוציט דאסור להשתכר באיסורי הנאה אף על גב דליעבד שכרו מותר כדמשמע בפ' בתרא דמס' ע"ז (ד' סב.) מכל מקום אסור לכתחלה [ב] ובמנס נמי אסור דמה שמחזיק לו הענו"ס טובה משיב כמשתכר והא דאמר בסוף אלו מציאות' (ב"מ נב:) גבי אם היתה טעונה יין נסך אין זקוק לה ואי אמרת נער בעלי חיים דאורייתא אמאי אין זקוק לה אע"ג דמשיב כמשתכר באיסורי הנאה ואסור אפילו בתנס מ"מ כיון דאינו מתכוון שיחזיק לו טובה ומשום נער בעל חיים משיב כמו [ג] לא אפשר ולא מיכוון דשרי מ"נ אין זקוק לה משמע ליה אפילו שלא בפני נכרי דאין מחזיק לו טובה:

סלקא דעתך אמינא בשרו אין עורו לא. וא"ת כיון דאסור מעורו [ג] ומבשרו איש לומר לאינטריך בשרו אע"ג דעבדיה כעין בשר [ד] ומאן דלית ליה הא דרשה בפ' שור שנגח ד' וה' (ב"ק מא.) אתא לדרשה אחרינא [ה]: **מנין שלא יצבע.** וא"ת כיון דנפקא לן דאסור בהנאה [ה] אמאי אינטריך לאסור לציעה והדלקה [ו] ואור"י דס"ד דלציעה לא משיב הנאה דלא הוי אלא חוזתא בעלמא דאמר בהגוזל קרא (שם קא. ושם) אהך מילתא גופא [ז] וכן הדלקה סלקא דעתך דשייא כיון דהוי דרך ביעורו [ח] ולמ"ד [ט] אין שבח עליס בפת דשרי עליס בהדלקה [ט] הא דאסר קרא הכא היינו בשמן דהוי בעין כשדולוב בגר אבל עליס נעשה גחלים והשלהבת בא מן הגחלים ואם תאמר אמאי אינטריך קרא גבי תרומה נמאה להתיר דדרש' [ט] לך שלך תהא להסיקה תחת תבשילך דהכא אינטריך קרא למיסר [י] ויש לומר דסלקא דעתך דילף ממעשר הקל דאסר ביה הבער' דכתיב לא בערתי ממנו כדאמר בפ' במה מדליקין (שבת כה. ושם) ומה מעשר הקל אמרה תורה וכו':

לכם למ"ל לברתניא. הקשה הר"י מקורבא אמאי אינטריך ג' ערלים ליכתוב תרי ערלים לציעה והדלקה ועל כרחך אתי' לכם לנטוע לרבויי דאי להיתר הדלקה אתא לא לכתוב לכם ולא חד מהנך ערלים ונאסור מגא יאכל הנאה ומחד ערלים לציעה והדלקה אין קרא לאסור ואין לומר דמגא יאכל משמע לאסור אפילו לציעה והדלקה ואי הוה כתיב לא יאכל וחד ערלים הוה אסרינן מגא יאכל כל הנאה וערלים לשום דרשה והא דמצרכי קראי לציעה והדלקה היינו משום דכתב לכם דלכם משמע להתיר כל הנאה ולהכי אי הוה כתיב תרי ערלים ולכם הוה אסרינן הדלקה אי אפשר לומר כן דמגא יאכל לא שמעינן לציעה דהא חוזתא בעלמ' הוא כדאמר בהגוזל (ב"ק קא. ושם):

ולחזקיה. דאמר לעיל [כא.]: איסור הנאה דחמץ מגא יאכל הא לא תאכל ולא תאכלו לא משמע ליה הנאה: **למאי הלכתא איתקש דם למים.** למשרייה בהנאה ומהיכא מיתי לך דיתסרו. ומנבילה לא אותביינה לחזקיה למאי איצטריך קרא למשרייה דאי כר' יהודה סבר לדבריס ככתבן הוא דאתא ואי כר"מ סבר לה איצטריך להקדיס נתינה דגר למכירה דנכרי: **לא תאכל הנפש עם הבשר.** בעוד שהנפש בו: בני נח נאסר להס אבר מן החי [ו] דכתיב (בראשית ט) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו: **לפני עור.** לא תאכל לא מיתסר אלא משום לפני עור לא תתן מכשול אבל בהנאה אחריתי כגון לגלג אחי: **לבלתי אכול דדס.** סיפיה דקרא לא תאכל הנפש וגו': **מה אבר מן החי אסור.** באיסור האמור בו אף כס מן המי אסו' באיסו' האמור בו כלומר כרת משום דס גמור מהו דתימא רק חזק לבלתי אכול הדס אוחזמת מבקרן ומלאתן דכתיב לעיל קאי ודס זביחה הוא דאסור אבל בהנאה אחריתי כגון לגלג אחי: **ואיזה זה.** כלומר על איזה דס מן המי אסור משום דס הא דס הנפש כתיב על דס הקזה של בהמה שהנפש יוצאת בו. יש ד' מיני דמיס בהיקז כדאמרינן בכריתות (דף כב.) בתחלה שותת ולבסוף מקלח ואח"כ משמיר וסופו שותת יש מהן שאין הנשמה יוצאה בו ויש מהן שהנשמה יוצאה בו והתם תניא איזהו דס היקז שהנשמה יוצאה בו כל זמן שמקלח כו': **שאם שחטו כו'.** והכי אמר קרא קקול יסקל השור ואי לא קקלו אעפ"כ לא יאכל את בשרו: **איסור הנאה לא משמע.** וקשיא אפילו לחזקיה וכ"ש לרבי אבהו: **ולהנך תנאי.** דבב"ק פ' שור שנגח (דף מא: ומב.) דמפקי ליה להאי נקי לדרשה אחרינא לאמעי' דתם פטור מתאי כופר דקאמר נקי מתאי כופר אם המית אינו דאילו מועד משלם כופר אם שלם והתם אפי' תאי כופר לא משלם ואיכא דמפיק ליה לדמי וולדות אם נגח אשה הרה ויצאו ילדיה: **ואידך.** דנפקא ליה הנאת עור מנקי: **אם לא דריש.** לריבויא דסבר לה כשמעון העמסוני שפירש כל אתים שבתורה לרבות כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא אמר מה אלהיך ליראה עמו פירש מכולן וחזר בו מכל ריבויין שדרש דמדהא לאו לרבויי אתא כולהו נמי לאו לרבויי אתו: **לרבות תלמידי חכמים.** שיהא מורא רבך כמורא שמים: **ולא יצבע בו.** כגון בקליפי אגוזים שהשומר אסור משום עלה כפרי עצמו: **ולא ידליק בו אם הנר.** כגון בשמן של עלה: **והשתא דכפיני הני קראי.** לאסריה: **נסס.** דמשמע התירא למאי אתא: לרבויי

ולחזקיה למאי הלכתא איתקש דם למים לכדר' חייא בר אבא דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן [ו]מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנאמר [1]לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים דם שנשפך כמים מכשיר שאינו נשפך כמים אינו מכשיר והרי אבר מן החי דכתיב [2]לא תאכל הנפש עם הבשר ותניא [3]רבי נתן אומר [א]מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל [3]ולפני עור לא תתן מכשול הא לכלבים שרי שאני אבר מן החי דאיתקש לדם דכתיב [2]רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש ולחזקיה למאי הלכתא איתקש אבר מן החי לדם אמר לך דם הוא דאיתקש לאבר מן החי מה אבר מן החי אסור אף דם מן החי אסור ואי זה [2]זה דם הקזה שהנפש יוצאה בו והרי שור הנסקל דרחמנא אמר [4]לא יאכל את בשרו [3]ותניא [2]ממשמע שנאמר [4]סקול יסקל השור איני יודע שהיא נבלה ונבלה אסורה באכילה ומה ת"ל לא יאכל מגיד לך הכתוב שאם שחטו לאחר שנגמר (את) דינו אסור אין לי אלא באכילה בהנאה מנין ת"ל [4]ובעל השור נקי מאי משמע שמעון בן זומא אומר כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום טעמא דכתב ובעל השור נקי דאי מלא יאכל איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע לעולם לא יאכל איסור אכילה ואיסור הנאה משמע ובעל השור נקי להנאת עורו הוא דאתא ואיצטריך ס"ד אמינא לא יאכל את בשרו כתיב בשרו אין עורו לא קמ"ל ולהנך תנאי דמפקי ליה להאי קרא לדרשה אחרינא לחצי כופר ולדמי וולדות הנאת עורו מנא להו נפקא להו מאת בשרו את הטפל לבשרו ואידך [7]את לא דריש [ב]כדתניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני [1]היה דורש כל אתים שבתורה כיון שהגיע [5]לאת ה' אלהיך תירא פירש מכולן וחזר בו מכל ריבויין שדרש דמדהא לאו לרבויי אתא כולהו נמי לאו לרבויי אתו: **לרבות תלמידי חכמים.** שיהא מורא רבך כמורא שמים: **ולא יצבע בו.** כגון בקליפי אגוזים שהשומר אסור משום עלה כפרי עצמו: **ולא ידליק בו אם הנר.** כגון בשמן של עלה: **והשתא דכפיני הני קראי.** לאסריה: **נסס.** דמשמע התירא למאי אתא: לרבויי

ולא תאכלו לא משמע ליה הנאה: **למאי הלכתא איתקש דם למים.** למשרייה בהנאה ומהיכא מיתי לך דיתסרו. ומנבילה לא אותביינה לחזקיה למאי איצטריך קרא למשרייה דאי כר' יהודה סבר לדבריס ככתבן הוא דאתא ואי כר"מ סבר לה איצטריך להקדיס נתינה דגר למכירה דנכרי: **לא תאכל הנפש עם הבשר.** בעוד שהנפש בו: בני נח נאסר להס אבר מן החי [ו] דכתיב (בראשית ט) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו: **לפני עור.** לא תאכל לא מיתסר אלא משום לפני עור לא תתן מכשול אבל בהנאה אחריתי כגון לגלג אחי: **לבלתי אכול דדס.** סיפיה דקרא לא תאכל הנפש וגו': **מה אבר מן החי אסור.** באיסור האמור בו אף כס מן המי אסו' באיסו' האמור בו כלומר כרת משום דס גמור מהו דתימא רק חזק לבלתי אכול הדס אוחזמת מבקרן ומלאתן דכתיב לעיל קאי ודס זביחה הוא דאסור אבל בהנאה אחריתי כגון לגלג אחי: **ואיזה זה.** כלומר על איזה דס מן המי אסור משום דס הא דס הנפש כתיב על דס הקזה של בהמה שהנפש יוצאת בו. יש ד' מיני דמיס בהיקז כדאמרינן בכריתות (דף כב.) בתחלה שותת ולבסוף מקלח ואח"כ משמיר וסופו שותת יש מהן שאין הנשמה יוצאה בו והתם תניא איזהו דס היקז שהנשמה יוצאה בו כל זמן שמקלח כו': **שאם שחטו כו'.** והכי אמר קרא קקול יסקל השור ואי לא קקלו אעפ"כ לא יאכל את בשרו: **איסור הנאה לא משמע.** וקשיא אפילו לחזקיה וכ"ש לרבי אבהו: **ולהנך תנאי.** דבב"ק פ' שור שנגח (דף מא: ומב.) דמפקי ליה להאי נקי לדרשה אחרינא לאמעי' דתם פטור מתאי כופר דקאמר נקי מתאי כופר אם המית אינו דאילו מועד משלם כופר אם שלם והתם אפי' תאי כופר לא משלם ואיכא דמפיק ליה לדמי וולדות אם נגח אשה הרה ויצאו ילדיה: **ואידך.** דנפקא ליה הנאת עור מנקי: **אם לא דריש.** לריבויא דסבר לה כשמעון העמסוני שפירש כל אתים שבתורה לרבות כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא אמר מה אלהיך ליראה עמו פירש מכולן וחזר בו מכל ריבויין שדרש דמדהא לאו לרבויי אתא כולהו נמי לאו לרבויי אתו: **לרבות תלמידי חכמים.** שיהא מורא רבך כמורא שמים: **ולא יצבע בו.** כגון בקליפי אגוזים שהשומר אסור משום עלה כפרי עצמו: **ולא ידליק בו אם הנר.** כגון בשמן של עלה: **והשתא דכפיני הני קראי.** לאסריה: **נסס.** דמשמע התירא למאי אתא:

לרבים

ערלים לא יאכל לרבות את כולם טעמא דכתב רחמנא וערלתם ערלתו ערלים הא לאו הכי הוה אמינא איסור אכילה משמע איסור הנאה לא משמע לעולם לא יאכל משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה ושאני התם דכתיב לכם ואצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכתב לכם שלכם יהא קמשמע לן ואלא השתא דכתיבי הנך קראי לכם למה לי לכדתניא [ה]לכם לרבות את הנטוע

לרבים

נטוע

יג א סמג לאוין קסח: יד ב מיי' פ"ו מהלכות מאכלות אסורות הל' ג סמג לאוין קלז:

טור ג מיי' פ"ד שם הל' כב סמג לאוין קלה:

טור ד מיי' פ"א שם הל' ט סמג לאוין קמד טוש"ע י"ד סימן לד סעיף ג:

יז ה ומיי' פ"י מהלכות מעשר שני הלכה ד) טוש"ע שם סעיף כה:

תורה אור השלם

1. לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים: דברים יב כד
2. רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר: דברים יב כג
3. לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני יי: ויקרא יט יד
4. וכי יגח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי: שמות כא כח
5. את יי אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע: דברים י כ
6. וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל: ויקרא יט כג

רבינו חננאל

ולחזקיה דאמר כל איסור דלא כתיב ביה לא יאכל מותר בהנאה, והרי דם דלא כתיב ביה לא יאכל, למה ליי למיתי במים למשרייה הוא גופיה שרי וקאי. ושנינן לא אתא למשרי לדם בהנאה דהא פשיטא, ולא צריך קרא, ולא אתא לשמעינן אלא האי, מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שאין אני קורא בו תשפכנו כמים אלא נזרק על המזבח. הרי אבר מן החי שנאמר לא תאכל הנפש עם הבשר, ותניא ר' נתן אומר מנין שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח כו'. ולחזקיה למאי הלכתא איתקש (לכלהו) [לדם]. אמר לך חזקיה הדם למד מן אבר מן החי, שנאמר רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש לא תאכל הנפש עם הבשר, מה אבר מן החי אסור, אף דם מן החי אסור להאכילו לבני נח. ואיזה זה, זה דם הקזה שהנשמה יוצאה בו וענוש כרת. הרי שור הנסקל דכתיב ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי וטעמא דכתיב ובעל השור נקי לאסורו אפילו בהנאה, מכלל דלא יאכל איסור הנאה לא משמע וקשיא לתרוייהו. ושנינן לעולם מלא יאכל נפקא ליה אפילו איסורי הנאה, והאי ובעל השור נקי מבעי ליה דאסור אפילו להנאת עורו כו'. והרי ערלה דכתיב ערלים לא יאכל כו', וקשיא לתרוייהו. ושנינן לעולם לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע, ואצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכתב שלש שנים יהיה לכם (ערלים לא יאכל) הוה אמינא שלכם יהא ומותר בהנאה, קמ"ל הני קראי למיסר אפילו בהנאה. ואקשינן למה לי למכתב לכם לתתיר ולמיהדר ומיכתב הני קראי למיסר. ואמרינן לעולם איסור הנאה מלא יאכל נפקא. ולכם מבעי ליה לכדתניא, דתניא לכם להביא את הנטוע לרבים שחייב בערלה, ר' יהודה אומר לכם פרט לנטוע לרבים.

מוסף רש"י

שאינו מכשיר. אם נפל על הזרעים (חולין לג.). דם שנשפך כמים. דס חולין שאין חסין נקבלו בכלי, מכשיר. לאיתקש למים, אבל דס קדושים מתקבל בכלי ואינו נשפך לאיבוד כמים אינו מכשיר, דלא איתקש למים (לעיל מז.). שלא יושיט אדם כוס יין לנזיר. שמא יבא לשמותו (ע"ז ה:). **ואבר** מן החי לבני נח. לפי שנאסר להן, דכתיב אך בשר וגו' (שם). אינו יודע שהיא נבלה. כולא וקלו, ונבלה כבר למדנו מגא שתאכלו כל נבלה שאסורה באכילה (קדושין נז:). מגיד שאם שחטו כו'. ותרמי אמעונון קלא, קקול יסקל השור ואם נשחט לא יאכל (שם). לאחר שנגמר דינו. דהכי משמע קרא משנה שור לידי קקילה יסקל ושוב לא יאכל את בשרו (ב"ק מא.). נקי מנכסיו. אסר (נדה לא.). **לחצי כופר.** שאם הרג את האדם נקי מתאי כופר, ואמ"ג דמועד משלם כופר שלם לא אתריגן תם ישלם תאי כופר כי היכי דגני מזקין משלם תאי מזק (קדושין נז:). ולדמי ולדות. אם נגף אשה הרה ויצאו ילדיה אינו משלם דמי ולדות לגבעל כמו שאדם הועוף משלם, כדכתיב (שמות כא) עונש יענש (קדושין שם). היה דורש כל אתים שבתורה. לריבויא (שם) אמון וגמין ריבויא (ב"ק מא.). שהגיע לאת ה' אלהיך תירא. לא ידע מה לרבות (שם). פירש. מכל דרשות שדרש, דכל אמון באין לרבות חס אין מה לרבות בו (בכורות ג) שיא לרבות שום דבר להשוותו למועל המקום (קדושין נז.). מנין שלא יהנה ממנו. כגון שלא יצטבע בו בפרי הרחוי לצטבע בו, כגון קליפי אגוזין, ושומר לפירי אסור כפירי (קדושין נז:). ולא ידליק בו את הנר. כגון מן השמן (שם).

מוסף תוספות

א. דמה הנאה יש לו במה שמרשיע לגוי אבר מן החי של עצמו. תוס' הרא"ש. ב. מדאורייתא. תוס' שאנ"ן. [פי'] מבעל השור נקי מבעי ליה דאסור אפילו להנאת עורו כו'. והרי ערלה דכתיב ערלים לא יאכל כו', וקשיא לתרוייהו. ושנינן לעולם לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע, ואצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וכתב שלש שנים יהיה לכם (ערלים לא יאכל) הוה אמינא שלכם יהא ומותר בהנאה. ואקשינן למה לי למכתב לכם לתתיר ולמיהדר ומיכתב הני קראי למיסר. ואמרינן לעולם איסור הנאה מלא יאכל נפקא. ולכם מבעי ליה לכדתניא, דתניא לכם להביא את הנטוע לרבים שחייב בערלה, ר' יהודה אומר לכם פרט לנטוע לרבים.

נקי. סס. ד. וז"ל רש"י סס. אע"ג דעבדיה כעין בשר שחוטה בהכשר. ועיי"ש. ה. מחד רבריא. תוס' כ"ש. ו. דכל הני בכלל לא יהנה הן. סס. ז. ז"ל הגמרא סס. אמר רבא הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא וכו' מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו וכו'. ח. דסד"א הואיל והשמן מתבער בהדלקתו יהא מותר ליהנות ממנו בשעת ביעורו קמ"ל. מי' הר"ן, ט. ר"מ, אא"ז והיכי אמרינן הכא דהנאת כילוי אסירא, והא אמרינן וכו' דלרבנן דאמרי אין שבח עצים בפת לא משכחת לה עצים דאיסורא דאסירי אלא בשרשיפא וי"ל וכו'. סס. י. [ו]משמע דאי לאו קרא שריא. תוס' כ"ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לרבים. לגורך רבים כגון באמצעי[ב] הדרך לכל עובר: **וגטעפס ליחיד משמע.** דאין דרך רבים לנטוע ולכל חד וחד קאמר וגטעפס: **מערבין לנזיר.** עירובי תחומין ביין אע"פ שסעודה שאינה לאויב לו היא הואיל ואי מתפיל אמזירותיה שריא ליה מערבין. וכן לישראל בתרומה דאי בעי מיתפיל עליה תרומה טעות אינה תרומה והדרא לטיבלה והדר מפרש עלה מינה ובה: **תרומתכם.** ותפיש לכם תרומתכם ובתרומת מעשר דמפרשי לוים כתיב ותרומה גדולה איתקש בההוא קרא לדכתיב כדגן מן הגורן דהיינו תרומה גדולה: **ואידך.** חזקיה דאמר לא תאכלו לא משמע הנאה אלא תרומתכם לאו למישדי הנאה אתא אלא תרומתכם דכל ישראל קאמר ואורמיה דקרא לאיסתעויי הכי. ישראל לאו דוקא דהא בלוים כתיב: **גידולו.** שיער שלו אסור בהנאה וטעון שריפה כדכתיב[ג] ומגן על האש אשר מתת זנח השלמים: **מידי ואין דבר אחר כתיב.** דילמא גידולו והוא הדין לדבר אחר דאמר מיעוט כתב הכא: **חדש.** אע"ג דכתיב עומר לראשית קצירכם אל הכהן[ד] דמשמע דאסור לקצור לפני העומר מותר לקצור לשתת כשהוא עשב דלאו קציר הוא: **ומאכיל לבהמה.** אף מיטין גמורין על ידי קיטוף. מכל מקום חדש מותר בהנאה: **ואידך.** חזקיה דלא נפקא ליה הנאה מלא תאכלו ולא איצטריך קצירכם למישדי אמר לך קצירכם דכל ישראל קאמר ואורמיה דקרא לאיסתעויי הכי: **שנזדמנו.** דווקא שנזדמנו דלא מצרכינן להו להפקירן אבל לכתחלה אסור לחזר אחריהן כדתנן התם במס' שביעית (פ"ז מ"ג) אין עושין סחורה לא בגבילות וטריפות ולא בשקלים ורמשים: **יהיו.** ושקן יהיו לכם: **ולחזקיה למה לי למכתב לא יאכל ומייתי לכם למישרייה.** בשלמא לרבי אבהו לא מצינו לאקשויי בכל הנך דכתיב בהו לא תאכל והדר כתיב בו היתר הנאה לאיצטריך לא תאכלו לא תאכלו ולאיצטריך היתירא להנאה אלא לחזקיה כיון דסוף סוף שרי ליה רחמנא בהנאה למה לי קרא דשני בדיבורא וכתב לא יאכל דמשמע הנאה ואיצטריך לכם למישרייה בהנאה ליכתוב לא תאכל ותו לא איצטריך לכם: **טעמא דידי.** דאמינא לא יאכל משמע הנאה מהא נפקא לי (א) ואי לאו האי קרא דכתיב לא יאכל ותו כתב לכם למישרייה לא הוה ידענא דלא יאכל איסור הנאה הוא וכל הנך קראי דהיתר הנאה דכתיבי גבי לא תאכל הא דרשינהו חזקיה למילתא אחרינא כדאמרן לעיל תרומתכם קצירכם דכל ישראל: **אמה על עצמך היאך נאסר חמץ בהנאה.** דס"ל מותר בהנאה כל שבעה וכ"ש לאחר הפסח ופליגא דרבי יהודה דאמר חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה לקמן בפירקין (דף כח:): **אלנאה לך כאיבי.** לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך [שמות יג] ועוד קרא אחרינא ולא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת הימים [דברים טז]: **ולריבי.** דאי כתב שאור משום דחימוצו קשה אבל חמץ אימא מותר ואי כתב חמץ משום דראוי לאכילה אבל שאור דלא אתי למיכליה אימא לא עבר עליה הכי מפרש להו בפ"ק דביצה (דף ז:): **ליאמר כאנאי.** לא תאכל דרבי אבהו: יעשה למלאכה הוה מצי למיכתב גבי חבב דנבילה: **שיכול.** אי לא הוה כתב לכל הוה אמינא למלאכת גבוה יהא מותר אם צריך למשוח ממנו עורות למלאכת בדק הבית יהא מותר דהא מישתרי חבב באכילה לגבי גבוה למזבח אבל למלאכת הדיוט יהא אסור נאמר בו לא תאכלו לנטהרו הנאה במשמע ת"ל לכל מלאכה: **רבי עקיבא אומר בו'.** כלומר לא הולרך הכתוב להתיר דלא הוה ס"ד לאיסור ולא בא אלא לטהרו מכלל טומאת הבשר ולומר שאין חבב בכלל נבילה ואינו חושש לטומאה אלא מותר לישתמש בחבב נבילה ואם לא ריבה לכל מלאכה הייתי אומר למלאכת הדיוט להשתמש בו חולין יהא טהור אבל למלאכת גבוה להשתמש קדשים יהא טמא: חלנה

נטוע לרבים. ברה"י לגורך רבים ולא כמו שפ"ה באמצע הדרך דקתני במסכת ערלה (פ"א מ"ב) הנוטע לרבים חייב ורבי יהודה פוטר והדר קתני הנוטע ברה"ר והנכרי שנטע והגזלן כו' מדקתני בתרי בני ש"מ תרי מילי נינהו:

מערבין לנזיר ביין. בפ' בכל מערבין (עירובין כח.) מפרש טעמא משום דאע"ג דלא חזי להאי חזי להאי ולא פריך הכא אליבא דמ"ד (שם דף נא.) אין מערבין אלא לדבר מצוה[א] ומצות לאו ליהנות ניתנו: **נזרו שלו יהא.** מימה לחזקיה גזרו למאי אתא ואית ספריס דגרסינן על גזרו מגלח[ב] ואינו מגלח על גזירות אביו:

קוצר לשחת ומאכיל לבהמה. אף על גב דהא דקולר לשחת היינו דווקא לבהמה כדמוכח במנחות בפ' רבי ישמעאל (ד' עא:) מ"מ ומאכיל לבהמה לא משמע ליה דקאי אקולר לשחת דא"כ לא פריך מידי דחדש שאסר הכתוב היינו תבואה גמורה אלא מאכיל לבהמה היינו אפילו מיטין גמורין ועל ידי קיטוף כפ"ה ועוד דקתני סיפא רבי שמעון אומר יקצור ויאכל אף משהביא שליש[ג]:

קצירכם שלכם יהא. תימה לרשב"א מנ"ל דאתא להכי הא איצטריך לכדדרשינן במנחות בפרק ר' ישמעאל (דף עב. ופס) קצירכם ולא קציר מצוה וחזקיה נמי ליתני הכי וי"ל מדלא כתב דאתית קציר והוי מצי למיכתב קצירך וכתב קצירכם שמע מינה תרתי:

אמר קרא יהיו בהויתן יהו. וא"ת א"כ סוסים וחמורים היכי זבנינן וי"ל דבמידי דאכילה מייתי דווקא ודיוסלמי דמסכת שביעית פפ"ח[ב] פריך והרי חמור וגמל ומשני למלאכתן הן גדילים וא"ת דאמרי' במרובה (ב"ק פב: ופס) אלוה המגדל חזיריס תיפוק ליה דמדאוריי"תא אסור וי"ל דנפקא מינה למיקם באורוג[ג] אי נמי הא דאסור מדאוריי"תא היינו להשתכר ולמכור לנכרי לאכול אבל להשתכר בשומנן או בעורן לא אי שמגדל שלא למכור אלא למשוח ולהדליק[ד] אפילו הכי בחזיריס אסור א"נ בנזדמנו לו כגון שנפלו בירושה[ה] אין לגדלן[ו]:

שאני התם דאמר קרא לא יראה לך. תימה דליכתב לא יאכל לחזקיה ולא בעי לך: ומה

מערבין לנזיר ביין. בפ' בכל מערבין (עירובין כח.) מפרש טעמא משום דאע"ג דלא חזי להאי חזי להאי ולא פריך הכא אליבא דמ"ד (שם דף נא.) אין מערבין אלא לדבר מצוה[א] ומצות לאו ליהנות ניתנו: **נזרו שלו יהא.** מימה לחזקיה דגרסינן על גזרו מגלח[ב] ואינו מגלח על גזירות אביו:

קוצר לשחת ומאכיל לבהמה. אף על גב דהא דקולר לשחת היינו דווקא לבהמה כדמוכח במנחות בפ' רבי ישמעאל (ד' עא:) מ"מ ומאכיל לבהמה לא משמע ליה דקאי אקולר לשחת דא"כ לא פריך מידי דחדש שאסר הכתוב היינו תבואה גמורה אלא מאכיל לבהמה היינו אפילו מיטין גמורין ועל ידי קיטוף כפ"ה ועוד דקתני סיפא רבי שמעון אומר יקצור ויאכל אף משהביא שליש[ג]:

קצירכם שלכם יהא. תימה לרשב"א מנ"ל דאתא להכי הא איצטריך לכדדרשינן במנחות בפרק ר' ישמעאל (דף עב. ופס) קצירכם ולא קציר מצוה וחזקיה נמי ליתני הכי וי"ל מדלא כתב דאתית קציר והוי מצי למיכתב קצירך וכתב קצירכם שמע מינה תרתי:

אמר קרא יהיו בהויתן יהו. וא"ת א"כ סוסים וחמורים היכי זבנינן וי"ל דבמידי דאכילה מייתי דווקא ודיוסלמי דמסכת שביעית פפ"ח[ב] פריך והרי חמור וגמל ומשני למלאכתן הן גדילים וא"ת דאמרי' במרובה (ב"ק פב: ופס) אלוה המגדל חזיריס תיפוק ליה דמדאוריי"תא אסור וי"ל דנפקא מינה למיקם באורוג[ג] אי נמי הא דאסור מדאוריי"תא היינו להשתכר ולמכור לנכרי לאכול אבל להשתכר בשומנן או בעורן לא אי שמגדל שלא למכור אלא למשוח ולהדליק[ד] אפילו הכי בחזיריס אסור א"נ בנזדמנו לו כגון שנפלו בירושה[ה] אין לגדלן[ו]:

שאני התם דאמר קרא לא יראה לך. תימה דליכתב לא יאכל לחזקיה ולא בעי לך: ומה

לרבים רבי יהודה אומר להוציא את הנטוע לרבים מאי טעמא דתנא קמא דכתיב [1]ונטעתם ליחיד משמע לרבים לא משמע כתב רחמנא לכם להביא את הנטוע לרבים ורבי יהודה ונטעתם משמע בין לרבים בין ליחיד ולכם בין יחיד בין רבים משמע הוי רבוי[ב] אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט והרי תרומה דרחמנא אמר [2]וכל זר לא יאכל קדש ותנן [3][א]מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה אמר רב פפא שאני התם דאמר קרא [3]תרומתכם שלכם תהא ואידך תרומתכם דכל ישראל קאמר והרי נזיר דרחמנא אמר [4]מחרצנים ועד זג לא יאכל ותנן מערבין לנזיר ביין אמר מר זוטרא שאני התם דאמר קרא נזרו שלו יהא רב אשי אמר [5]קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו[ג] גידולו קדוש ואין דבר אחר קדוש מידי ואין דבר אחר כתיב אלא מחוורתא כדמר זוטרא והרי חדש דרחמנא אמר [6]לחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה ותנן [7][ג]קוצר לשחת ומאכיל לבהמה אמר רב שמעיה שאני התם דאמר קרא [7]קצירכם קצירכם שלכם יהא ואידך קצירכם דכל ישראל משמע והרי שרצים דרחמנא אמר [8]שקץ הוא לא יאכל ותנן [9][ד]ציידי חיה ועופות ודגים שנזדמנו להם מינין טמאין מותרין למוכרן לנכרים שאני התם דאמר קרא [9]לכם שלכם יהא אי הכי אפי' לכתחלה נמי שאני הכא דאמר קרא יהיו בהויתן יהו ולחזקיה למה לי למיכתב לא יאכל ומייתי לכם למישרייה לא לכתוב רחמנא לא יאכל ולא בעי לכם אמר לך חזקיה טעמא דידי נמי מהכא והרי חמץ דרחמנא אמר [10]לא יאכל חמץ ותניא [10][ה]ר' יוסי הגלילי אומר [9]תמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה שאני התם דאמר קרא [11]ולא יראה לך שאור שלך יהא ורבנן [10][ו]שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ואידך תרי לך כתיבי ואידך חד בנכרי שכיבשתו וחד בנכרי שלא כיבשתו ואידך תלתא לך כתיבי ואידך חד בשאור וחד בחמץ וצריכי לימא כתנאי [10][ז]יעשה לכל מלאכה מה ת"ל לכל מלאכה שיכול למלאכת גבוה יהא מותר למלאכת הדיוט יהא אסור תלמוד לומר לכל מלאכה דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר שיכול למלאכת הדיוט יהא טהור למלאכת גבוה יהא טמא תלמוד לומר לכל מלאכה ורבי יוסי הגלילי לטומאה ולטהרה לא איצטריך קרא כי איצטריך קרא לאיסור ולהיתר ורבי עקיבא איסור והיתר לא צריך קרא כי איצטריך קרא לטומאה ולטהרה מאי

אסור בהנאה כל שבעה. ודחינן שאני התם דכתיב לך שלך יהא כו'. נימא כתנאי וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה, מה ת"ל לכל מלאכה, ר' יוסי הגלילי אומר בין למלאכת גבוה בין למלאכת הדיוט מותר שנאמר לכל מלאכה. ר' עקיבא אומר שיכול למלאכת הדיוט הוא טהור למלאכת גבוה יהא טמא, ת"ל לכל מלאכה יהא טהור, אם לגבוה הוא להדיוט.

ח) [נכ"ק מה:]. ט) עירוכין כו: [נכח.], י) קדושין מ:, יא) מנחות עא., יב) שביעית [נפ"ז מ"ד], יג) [נקמן כח: לב.], יד) [לעיל ה: וש"נ], טו) [עי' תוס' לעיל כב. ד"ה ור' שמעון], טז) בס"א: באם, יז) [במדבר יז], יח) [ויקרא כגן], יט) [וע' תוספות מנחות עא: ד"ה לימוד],

תורה אור השלם

1. וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מַאֲכָל וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ אֶת פִּרְיוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל:
ויקרא יט כג
2. וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשַׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ:
ויקרא כב י
3. וְנִחַשְׁבָה לָכֶם תְּרוּמָתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְּלֵאָה מִן הַיֶּקֶב:
במדבר יח כז
4. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ד
5. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יָזִיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ:
במדבר ו ה
6. וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הָבִיאֲכֶם אֶת קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם:
ויקרא כג יד
7. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן:
ויקרא כג י
8. וְכָל הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:
ויקרא יא מא
9. רֶשֶׂק יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת נִבְלָתָם תְּשַׁקְּצוּ:
ויקרא יא יא
10. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יָצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יַד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ:
שמות יג ג
11. מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ:
שמות יג ז
12. וְחֵלֶב נְבֵלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ:
ויקרא ז כד

גליון הש"ס

גמ' תמה על עצמך היאך חמץ. פירש היאך אתם אומר אסור בהנאה וכן תמה על עצמך היאך חופפת בגלה קמ"ל מותר שם ד"ה כך אמרו בסד"ה: תוס' ד"ה נזרו. ואינו מגלח על גזירות אביו. ק"ל הא ל"ש ור"מ דס"ל בפס"ד דמזיר דבכל ענין מגלח על מזרות אביו מ"ש הא מוכח מדאיצטריך מזו דלא יאכל איסור הנאה בשמע ומ"ש אין לך אמרי דל"ש מוקן שנאמרו בעזרה ור"ש ור"מ:

מוסף תוספות

א. [ד]א"ש מאי הנאה אית להו. תוס' ר"פ. ב. טמאים הם לכם ומה ת"ל טמאים יהיו לכם אלא א' איסור אכילה וא' איסור הנאה כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לעשות בו שחורה וכו'. תוס' שאנן. ג. כדאמר ארור בו שבועה בו קללה בו נידוי. תוס' שאנן. ד. דהא דאסור לעשות בהן סחורה היינו דוקא בדבר העומד לאכילה. תוס' ר"פ. ז. מאביו גרי או גר שנתגייר. שם. ח. וצריך למוכרם לאלתר ולא יגדלם עד שיוכל למכרם בשווייס. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"א מהלכות עירובין הל' יד סמג עשין דרכנן ג טוש"ע או"ח סי' שפו סעיף ח:
ב [מיי' פ"ו מהל' מירות הל' יד]
יט ג מיי' פ"ז מהלכות תמידין ומוסרין הלכה טו:
כ ד מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ח סמג לאוין קלט טוש"ע י"ד סימן קיז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טעמא דידי וכו' דאי לאו:

מוסף רש"י

מערבין לנזיר. עירובי תחומין, ביין. ואף על גב דלא חזי לדידיה חזי לאחריני וכיון דמזונא הוא גבי אחריני שרו ליה רבנן (עירובין כו:). ולישראל בתרומה. דהא מותר לכהן (שם). תמה על עצמך וכו'. דאפילו בתוך המועד קאמר דמותר בהנאה וקא מתמה אהני דאסרי (לקמן כח:). אבל אתה רואה של אחרים. בנבולין של אחרים, כגון נכרי, ושל גבוה. אם הקדישם לגדלן הבית (לעיל ה:).

רבינו חננאל

והרי תרומה קשיא לר' אבהו דכתיב וכל זר לא יאכל קדש, ותנן מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה. ושנינן שאני התם דכתיב תרומתכם שלכם תהא. והרי נזיר דכתיב מחרצנים ועד זג לא יאכל, ותנן מערבין לנזיר ביין. ושנינן שאני התם דכתיב נזרו,נזרו שלו יהא.כו'. והרי חדש דכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו ותנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמה, והנה בזמן איסור לבהמה מאכיל לבהמתו, הא מותר בהנאה. ושנינן שאני התם דכתיב קצירכם שלכם יהא, בא להתירו בהנאה. והרי שרצים דכתיב בהו וכל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל, ותנן בשביעית פ"ו ציידי חיה עופות ודגים שנתמנו להם מינין טמאין מותר למכרן וקשיא לתרוייהו. ושנינן שאני התם דכתיב לכם להתירן בהנאה. אי הכי אפילו לכתחלה יהו מותרין לצדן ולהנאות מהן אמאי תאני שנתמנו דאיעבד (אפילו לכתחלה יהיו מותרין לצודן). ודחינן אמר קרא שקץ הוא בהוייתו יהא כלומר באיסורו יהא. ואקשינן לחזקיה למה לי למכתב בשרצים לא יאכל, דמשמע אפילו איסור הנאה, והוצרך לכתוב לכם להתירן בהנאה, היה כותב ולא יאכל ולא יכתוב לכם להתיר, ואנא ידענא דכל היכא דכתיב לא יאכל מותר בהנאה. ואמר חזקיה אדרבה טעמא דידי מהכא, מדאצטריך קרא למכתב לכם להתירו בהנאה, ש"מ דכל היכא דכתיב לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה משמע. והרי חמץ דכתיב ולא יאכל חמץ, ואמר ר' יוסי הגלילי תמה על עצמך היאך חמץ

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ט) [נראה דאסר כאן אחר תיקון ואולי דקאי על הא דתמרינן וי"א הגלילי לטומאה לא איצטריך קרא ודו"ק.]